Parallelsessie Beraad en Advies, 4 december 2024
Erfgoedbeleid
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer J. Klein
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Notulist:	mevrouw R. Leeuwenburgh Vendrig

Raadsleden/ fractieassistenten:

Stadsbelang:	de heer D. van Gammeren
Democraten Gorinchem:	mevrouw L. Pellikaan
PvdA:	de heer A. Koçak
VVD:	de heer N. van Santen
ChristenUnie/SGP:	de heer A. de Jong
Gorcum Actief:	de heer B. Bahlmann
D66:	de heer T. van der Meijden
CDA:	de heer J. van der Geest
SP:	---

Portefeuillehouder:	mevrouw E. Dansen
Ambtelijke ondersteuning:	mevrouw A. Evelein

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Erfgoedbeleid
Op 11 november heeft mevrouw Evelein in een I&O het erfgoedbeleid gepresenteerd en vanavond is de B&A aan de orde. De wethouder kan bevraagd dan wel gecomplimenteerd worden.

De heer De Jong heeft de hard copy van het voorstel voor zich. Hij kan zich goed vinden in de beleidsvisie. Het is een uitgebreid stuk, het ziet er mooi uit en de inhoud is erg goed. Hij heeft wel een kanttekening bij de financiële paragraaf. Veel zaken kunnen uit bestaande budgetten gefinancierd worden maar de grotere bedragen voor erfgoedbeheer en het groenbeheer hebben nog geen dekking. Hoe kijkt de wethouder hier tegenaan? Hoe denkt zij hier ruimte voor te vinden in de komende jaren? Hij doet de suggestie in Gorinchem beschikbare experts te raadplegen.

De heer Koçak is het eens met de heer De Jong. Cofinanciering is een aandachtspunt. Het college gaat met betrokken partijen en eigenaren zoeken naar fondsen en mogelijkheden. Hij gaat er vanuit dat het college de raad hierover informeert.

De heer Bahlmann complimenteert de ambtelijke organisatie met dit beleid. Zijn fractie heeft altijd erfgoedbeleid nagestreefd en is blij met dit beleid. Men heeft zich ook ingezet voor een gemeentelijke monumentenlijst. Het huidige vestingplan zal in 2026 vervallen en wordt opgenomen in het gebiedspaspoort binnenstad. Hij vraagt of het vestingplan 1 op 1 overgenomen wordt. In de begroting staat geen budget voor het groen op de vestingwallen. Hij vraagt hoe dit te regelen. Er moet wel geld beschikbaar voor komen. De toeristenbelasting wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel voor het erfgoed. Is het exclusief daarvoor bedoeld? Van de 400 objecten die in aanmerking komen als gemeentelijk monument of beeldbepalend pand worden er 220 aangewezen. Worden de afvallers in de

toekomst opnieuw beoordeeld? Bestaat er een aanwijzing als stadspark voor de vestingwallen? De fractie kijkt uit naar de uitwerking.

De heer Van der Geest bedankt voor de beantwoording van de technische vragen. Het is goed dat de gemeente nu een erfgoedbeleid heeft. Hij vraagt aandacht voor de kerkenvisie, de Grote Kerk en de duurzaamheidsopgave. Hij sluit zich aan bij de inbreng van de heer De Jong en de vragen over de financiële kant hiervan.

De heer Koçak vraagt naar aanleiding van de opmerking over de kerkenvisie of de heer Van der Geest in dit kader ook doelt op de twee moskeeën in de stad.

De heer Van der Geest merkt op dat het college spreekt over de kerkenvisie.

Wethouder Dansen licht toe dat als ondersteuning van de gemeente de verschillende gemeenten gezien worden en daar horen ook de moskeeën bij. Zij zijn ook uitgenodigd in het kader van het opstellen van een kerkenvisie. De kerkbesturen zelf kunnen dan ook subsidie aanvragen.

De heer Koçak vraagt of het dan niet beter is om over een religieuze visie te spreken in plaats van een kerkenvisie.

Wethouder Dansen zegt dat hier veel discussies over geweest zijn. Vanuit de rijksoverheid wordt gesproken over een kerkenvisie. Gorinchem heeft in dit kader gezegd dat er niet alleen kerken in de stad zijn maar ook moskeeën. Wij wensen onder de kerkenvisie gebouwen met een religieuze functie te begrijpen.

De heer Van der Meijden had hier ook naar willen vragen. Hij begrijpt niet waarom het nog steeds kerkenvisie heet. Als gemeente kan je ook voor een andere term kiezen. De naam is naar zijn mening geen wetgeving.
Hij herkent de signalen van CDA en CU/SGP, de ambitie krijgt een 10 maar de uitvoering ongeveer een 6. Niet voor alles is geld dus de uitvoering is beperkt. Hij heeft met name zorg over grote uitgaven voor stenen waar geen budget voor is. Hij noemt het betere groenbeheer van het werelderfgoed waar schade voorkomen moet worden. Er gaat wel veel geld in het praten over cultuur en nieuwe onderzoeken. Hoe moet die verhouding gezien worden? Over het algemeen vindt hij het lastig in te stemmen met bedragen die onbekend zijn.

De heer Van Santen merkt op dat de vorige keer het Verdrag van Faro aan de orde is gekomen. Hoe kijkt D66 tegen immaterieel erfgoed aan?

De heer Van der Meijden zegt dat dit apart is vermeld onder het budget. Voor de uitvoering van het Verdrag is € 10.000 gereserveerd. Er staan ook andere posten voor aanvullend onderzoek. Hij is benieuwd naar de balans van onderzoek en uitvoering.
Een aantal bedragen is onbekend maar daar is wel budget voor. Dat vindt hij bijzonder. Graag een reflectie van het college.

De heer Van Santen begrijpt dat D66 het immateriële erfgoed wel interessant vindt voor onderzoek. Welke zaken zou de heer Van der Meijden willen schrappen?

De heer Van der Meijden zegt dat hij vooral aan het college wil vragen hoe de afweging heeft plaatsgevonden.

De heer Van Santen zegt dat hij het een mooi voorstel vindt. Het is belangrijk want het materiele erfgoed doet het goed in Gorinchem. Gorinchem hoeft niet perse voorop te lopen bij de uitvoering van het Verdrag van Faro. Ook het immateriële erfgoed mag nog wat aandacht krijgen. Het is goed dat te onderzoeken. Hij heeft ook vragen gesteld over de financiële kaders. Hij is benieuwd naar de uitwerking van de subsidieregels. Hij vindt het

opvallend dat de geschiedenis zich toespitst op Gorinchem. Als het gaat over het DNA van Gorinchem dan moet het dorp Dalem niet vergeten worden. Daar is ook een kerkje wat historisch erfgoed is. Dalem is nergens genoemd. Moeten we hier niet ook een paragraaf aan wijden?

De heer Van Gammeren merkt op dat er al veel is besproken. Hij is blij met het erfgoedbeleid. Het is goed om grip te krijgen op deze zaken en dit te onderzoeken. Is er ook een soort prioriteitenlijst van bijzonder erfgoed?

Mevrouw Pellikaan complimenteert voor het stuk. Het is mooi dat er nu een erfgoedbeleid is. Er zijn veel verenigingen en personen in de stad die zich hier al heel lang hard voor maken. Het is mooi dat er ook verbindingen zijn gelegd met deze partners in het kader van de totstandkoming van dit beleid en de integraliteit. De wethouder heeft al aangegeven dat bij aanvang van deze coalitie er geen budget of ambtelijke capaciteit was voor het erfgoedbeleid. Daar is dus hard voor gevochten. Er is nu wel zorg over de uitvoering. Het gaat best om grote bedragen. Zij roept de wethouder op om vooral aan de gemeenteraad om middelen te vragen als zij hiervoor geld tekort komt.

De heer Van der Meijden deelt het beeld dat geschetst wordt. Hij vraagt of mevrouw Pellikaan zelf al ideeën heeft over zaken die nu niet financieel gedekt zijn. Hij noemt als voorbeeld het budget voor subsidie voor eigenaren van (gevels van) monumenten en het groenonderhoud van het Unesco werelderfgoed omdat daar het risico van schade is.

Mevrouw Pellikaan zegt zich te kunnen vinden in die onderwerpen. Zij denkt ook dat er nog andere financiële budgetten zijn waarvan gebruik gemaakt kan worden. Er kunnen nog subsidies aangevraagd worden.

De voorzitter geeft de wethouder gelegenheid om te reageren op de inbreng van de fracties.

Wethouder Dansen reageert op de vragen inzake financiën. Het is moeilijk om hier geld voor te vinden. Het is wonderlijk genoeg vorig jaar niet in de perspectiefnota gekomen en in de begroting. Het is de bedoeling het in de volgende perspectiefnota wel op te nemen maar het ravijnjaar nadert. De vraag is dus of hiervoor gekozen kan worden door college en raad. De gevelsubsidie is een onderwerp waar wethouder Mager mee bezig is voor winkelpanden in de binnenstad. Vorig jaar is besloten om die gevelsubsidie ook voor monumenten eigenaren te gebruiken. Wat betreft het groen, met name op de vesting …

De heer De Jong noemt het jaar 2025 en vraagt hoeveel van het budget van € 100.000 voor winkelpanden nog over is.

Wethouder Dansen zegt dat dit bedrag er nog niet is. Het staat nog niet in de perspectiefnota. De bedoeling is om de gevelsubsidie uit te breiden richting monumenten. Een van de problemen bij erfgoed is dat er altijd risico’s zijn als je iets niet doet. Er moeten prioriteiten gesteld worden. Met betrekking tot het groen op de vesting licht zij toe dat de vesting gerenoveerd is maar Gorinchem is jarenlang te zuinig geweest met betrekking tot het maaien van de vesting. Er wordt nu gemaaid met te zwaar materiaal. Het is de bedoeling de vesting beter te maaien.
De wethouder heeft veel complimenten gehoord die zij graag doorgeeft aan mevrouw Evelein die hier heel hard aan gewerkt heeft.
Sommige bedragen zijn wel genoemd in het kader van de integraliteit want veel afdelingen hebben op een of andere manier te maken met erfgoed.
De heer De Jong heeft gewezen op de expertise in de stad. Die is zeker aanwezig en daar is ook al contact mee geweest. Het is belangrijk dat de inwoners hierover meedenken.
De wethouder zal zeker op zoek gaan naar cofinanciering en zij houdt de raad op de hoogte. Bij cofinanciering is het wel zo dat de gemeente zelf ook moet bijdragen. Met betrekking tot het vestingplan zegt de wethouder dat dit een advies is dat als bijlage bij het beleid is gevoegd. Op korte termijn zal hiervan een aantal dingen uitgevoerd worden. Op de

opmerking inzake de kerkenvisie heeft zij al gereageerd. Er is zeker aandacht voor de Grote Kerk. Zij heeft ook met het bestuur van de kerk gesproken over zonnepanelen. Het is jammer dat D66 een zesje geeft voor de financiën, maar het is inderdaad een probleem. Nu er een beleid is, kan dat ook gebruikt worden in de zoektocht naar middelen.

De heer Van der Meijden zegt dat er wel een realistisch beleid moet zijn. Er staan ambities in en in de financiële paragraaf staat dan dat er geen geld voor is. Het is goed dat er een stip op de horizon is gezet maar er is ook sprake van een stukje mismanagement in de verwachtingen.

De heer Koçak vindt dat een terechte opmerking. De verwachtingen moeten gemanaged worden richting de inwoners.

Wethouder Dansen bevestigt dit. Er is een beleid gemaakt waarin staat wat er zou moeten gebeuren. We willen iets met het erfgoed in Gorinchem. Daar moeten we dan iets voor doen. Zij licht dit nader toe. Op basis van het beleid kan dan gezocht worden naar middelen.

De heer Van der Meijden begrijpt dat de ambitie opgenomen moet worden maar het college heeft wat er wel en niet kan op één hoop gegooid. Wellicht had een paragraaf gemaakt kunnen worden met zaken waar het college nu nog niet voor kiest.

Wethouder Dansen licht toe dat het belangrijk is om een grote stip op de horizon te zetten. Als je dat niet doet krijg je helemaal geen financiën ervoor.

De heer De Jong zegt blij te zijn met de ambitie. In de begroting voor 2026 zitten al grote bedragen. Hij doet de suggestie om in de perspectiefnota 2025 concreter zaken uit te werken. Dan wordt duidelijk wat er wel of niet realiseerbaar is.

Wethouder Dansen vindt dat een goede suggestie. Er wordt al in deze richting gedacht. Het moet er wel in komen.
De VVD vroeg aandacht voor Dalem. Het kerkje is een gemeentelijk monument. Wellicht kan er nog iets gedaan worden in de richting van een beschermd dorpsgezicht.

De heer Van Santen denkt dat dit een goede stap is. Dalem heeft een heel andere geschiedenis dan Gorinchem. Hij zou graag willen dat er aandacht aan wordt besteed in de tekst van het erfgoedbeleid. Immaterieel erfgoed is ook belangrijk.

Wethouder Dansen bedankt voor deze suggestie. Zij neemt die over.

De heer Koçak steunt de VVD op het gebied van Dalem.

Wethouder Dansen merkt op dat Stadsbelang heeft gevraagd om te kijken naar prioriteiten. De eerste stappen zijn al gezet maar er zal nog verder geprioriteerd worden. Democraten Gorinchem heeft aangeraden om geld te vragen aan de gemeenteraad. Dank voor de steun aan het beleid. Dit doet haar goed. De wethouder wijst op het feit dat er straks een nieuwe wijk komt waar De Vries Robbé zat, ook onderdeel van het verleden van Gorinchem. Daar staan allemaal hallen en er wordt gezocht naar mogelijkheden om deze in ieder geval vast te leggen op film en foto.

Mevrouw Pellikaan wijst op de sessie die aan de orde komt over de Lingeoevers. Zij heeft ook gelezen dat dit gaat gebeuren en dat hier aandacht voor is.

De heer Van der Geest noemt de gevels van de panden waar met beperkte middelen resultaten geboekt kunnen worden. Als er financiële middelen nodig zijn en bij de volgende perspectiefnota naar voren komen vraagt hij de raad hierbij te betrekken vanwege de prioritering.

Wethouder Dansen is blij met iedereen die hierover wil meedenken.

De heer Van Santen zegt blij te zijn met de toezegging inzake aandacht voor Dalem.

De voorzitter stelt vast dat de toezegging is gedaan iets over Dalem toe te voegen aan het erfgoedbeleid.

De heer Van Gammeren zegt dat Stadsbelang zich hierin kan vinden.

De suggestie wordt nog gedaan om te spreken over Erfgoedbeleid Gorinchem en Dalem.

De voorzitter geeft aan dat een andere toezegging is dat er richting perspectiefnota een verdere uitwerking van de financiën komt.

Desgevraagd licht wethouder Dansen toe dat in Den Haag gesproken wordt over een kerkenvisie en in Gorinchem wordt gesproken over een visie over de religieuze gebouwen.

De voorzitter concludeert dat het voorstel geagendeerd kan worden als hamerstuk.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen:
Een tekst over Dalem toevoegen aan het beleid.
Richting perspectiefnota komt een verdere uitwerking van de financiën.